

Elämää Lahdenpohjassa III

Hevoset vain jäivät mieleeni

Markkinat olivat aina odotettu tapaus. Isännät tulivat ostamaan ja myymään hevosia, ja oli siellä tietysti mustalasiakin samoissa puuhissa. Koska Annalan talot olivat suoran, lyhyehkön tien varressa, he juoksuttivat ja harjoittivat hevosiaan siinä. Hevosten perässä oli kumipyöräiset kilpakärrit. Näitä juoksujakin innokkaasti seurattiin, sekä aikuiset että lapset. Taisi olla kyse ravihevosten paremmuudesta. Ihmisiä ja tavaraa markkinoilla oli paljon, mutta niistä en näinäkään muista. Vain hevoset jäivät mieleeni. Ja viipurinrinkilät!

Kalarannassa, jonne kalastajat tulivat aamulla aikaisin saaliitaan myymään, käytiin säännöllisesti. Varhemmin aamulla sai parhaimmat kalat, mutta viimeisimmät ostajat saivat halvimmät. Totta kai nekin tuoreita olivat! Luullakseni me kuuluimme matti-myöhäisiin.

Vieressä oli laivalaituri ja kaksi laivaa, Venus ja Sirkka. Sunnuntaisin ne lähtivät Valamoon. Veljeni Tauno ja Eino siellä kävivätkin. Siskoni Maire ja Helvi pääsivät kerran pelustusarmeijan pyhäkoulun mukana, mutta minä sain jäädä laiturille. Sitä olen surrut, etten saanut nähdä Valamoa loistonsa aikana.

Laatokka oli muutenkin merkittävässä asemassa silloisissa oloissamme. Kesällä ja varsinkin syksyisin teimme koko perheen voimalla retkiä sen saariin. Papinsaressa enemmän kävimme puolukassa ja mustikasissa. Tavallisesti menimme sinne Taunun lainaamalla ja ohjaimalla moottoriveneellä. Joskus moottori pysähtyi keskellä selkää ja saimme ajelehtia, mutta se lisäsi vain jännitystä. Meillä oli eväät mukana, tehtiin nuotio ja

Huviretkellä Kokonniemen-Rukolan välillä. Keskellä seisomassa nimismies Simo Palvola. Kuva Jaakkiman Sanomien arkistosta (Kirsti Salminen).

keitettiin kahvia. Saimme uida ja juoksennella vapaasti pitkin rantoja. Kerran säikähdin pahanpäiväisesti, kun putosin kiveltä syvään veteen. En osannut uida, mutta joku onki ylös. Nämä retket olivat niin suurenmoisia, ette niille enää aikuisen maailmassa ja mielessä löydy vertaa!

Jaakkiman kirkko oli tuttu paikka meille. Kävin siellä melko usein varsinkin äidin kanssa. Muistan yhä tunnelman siellä, miltä kirkko ja alttaritaulu näyttivät ja kuinka kellot kumahtelivat rauhallisesti ja kaunissoin-tuisesti. Kerran rupesin kirkossa yhtäkkiä pohtimaan kirkkoasiaa, että mikä se oikein on? Kat-

soin alttaritaulua ja tavasin raamatunlausetta "Katso Jumalan karitsa...". Tulin pohdinnassani siihen tulokseen, että koska tätä sanotaan Jumalanhuoneeksi, on tämä siis Taivaan Isän asunto; Jumala asuu täällä. Tämän havaituani olin tyytyväinen ja ylpeäkin, että sain olla Hänen asunnossaan kuin vieraisilla.

Pelustusarmeijan pyhäkoulussa kävimme joka sunnuntai, siellä oli johtajina Konttisen pariskunta. Herra Konttinen lauloi komeasti ja rouva Konttinen oli kaunis kuin enkeli. Jokainen käynti merkittiin pieneen vihkoseen ja jokaisella meistä oli varattuna 25 penniä kolehtiin. Erikoi-

sesti jäi mieleeni "varjokuvat" Raamatun kertomuksista.

Myös laulut olivat mieleemme, innolla niihin osallistuttiin, jopa joskus niin, että Helvi sai joskus kehottaa laulamaan hiljempää. Taisimme laulaa nuotin vierestä. Mirja-siskolle paikka oli mieluinen siksikin, että sai soittaa kitaraa.

Hautausmaalla käytiin usein ja mielellään isän ja pienten vauvojen haudoilla. Varsinkin me tytöt olimme innokkaita lähtijöitä. Syy taisi olla se, että oli mukava leikkiä siellä, keinua vanhojen, isojen hautojen riimuaidoilla ja katsella kuvapatsaita. Ei ollut kiellettyä leikkiä siellä, kun ei huu-

tanut, melunnut eikä juossut. Eikä mitään saanut ottaa, ei yhtä ainoata kukkaa. Muistan kuinka valtavasti lemmikkejä kasvoi kiviaidan varjossa, mutta ei tullut mieleenkään poimia niitä. Ainoastaan vaahteran siivekkäitä siemenkotia saimme tiellä takaisin palatessamme liimata nenämme päälle purjeiksi ja kilpailia, kenen siipi pysyi pisimpään.

Lahdenpohjassa oli monenlaisia kauppia. Oli torin varrella Matihaldin kangaskauppa, jossa kauppias oli lihava, tumma ja ystävällinen mies. Olisiko ollut italialainen? Oli Korhosen paperikauppa, Kopsan kahvila ja ennen kaikkea matalassa puutalossa sijaitseva Tapanisen leipomo ja kauppa. Sisällä kaupassa tuoksui herkullinen paistettu pulla. Myöhemmin Kalinkumpuun muutettuaamme kun kävimme kauppialassa ostoksilla, menimme viimeksi tähän pulapuotiin. Ostimme sieltä ruskeat, sokerilla päällystetyt murotortut ja "voileivät", nykykielellä pumpernikkelit. Tyytyväisinä söimme ne kotimatalla reissun päätteeksi.

Tästäpä tulee mieleeni jäte-lökärrit, joissa Maire oli myyjänä. Kärryjen sijaintipaikka oli keskellä kauppialaa päätien varrella, hyvällä liikepaikalla. Siinä Maire kiepsahteli valkoisessa takissaan, asetteli jäätelöpalloja keksitötterön nokkaan, otti rahaa maksuksi ja antoi vaihtorahaa. Ihmettelin Mairen rohkeutta – että hän uskalsi lähteä myymään jäätelöä! Me kaikki lapset ihailimme hänen valkoista takkia ja tuo jäätelön myyjänä oleminen oli varmaan meidän jokaisen unelmien huippu. Vain Maire teki siitä totta!

Marja Huoviala (s. Pellikka)
Tampere (toim. ti)

Lahdenpohjasta Lahteen

Jokelaisen leipomo tunnettiin Lahdenpohjassa ennen sotia.

1890-luvun päätös vuodet toivat anttolalaisen Taavetti Jokelaisen ja sitten myös virojokelaisen Anna-Stina Puntin leipuriyrittäjiksi Lahdenpohjaan. Yritystoimintaan sopivaa leipuria oli odotettu jo kahdeksatta vuotta, joten Taavetti joutui 18.9.1898 jopa maksamaan bonusta alkuperäiselle vuokraajalle, ettei tulisi sotkemaan edullista markkinatilannetta.

Taavetin solmiman vuokrasopimuksen kestoksi tuli liki 42 vuotta ja sopimus päättyi kuin kohdalon oikusta 20.2.1940 eli ennen välirauhaa.

Taavetti ja Anna avioituivat vuonna 1905 ja samana vuonna syntyi perheen esikoinen Einar. Neljä sisarustakin ehti syntyä Suurruhtinaan ajan Suomessa ja käydä koulua Jaakkimassa. Sisaret olivat nuorempina mukana leipomon töissä, mutta nuorempi veli livahti merille.

Einar lähti ylemmän asteen opintielle ensin Sortavalan lyse-

Helvi, Maire, Einar (korpraalina), Kerttu, Anna-Stina ja Taavetti Jokelainen leipomon pihalla kesällä 1930.

oon ja sitten vuonna 1924 Helsingin Yliopistoon pääaineenaan matematiikka. Sotaväen Viipurissa käytyään Einar valittiin Helsingissä auskultoides-

saan Viipurin kauppaoppilaitoksen lehtoriksi ja vuonna 1937 rehtoriksi vetämään uuden koulutalon rakentamista Viipuriin Pantsarlahden kalliolle.

Talvisota vei Einarin Mannerheim-linjalle, ja Impi-vaimon sekä lapset Virven ja Pentin Liehtoon ja sitten Lahteen. Lahdenpohjan naisväki puolestaan höyräsi evakkojunalla kohti Närpiötä, mutta astui junasta jo Jyväskylässä.

Kauppaoppilaitos siirtyi välirauhan koittaessa hallinnollisesti Lahteen, josta rehtori nuorempien opettajien myötä lähti jatkosotaan. Jokelaisen leipomo ei toiminut jatkosodan vuosina.

Einar koukkasi jatkosodan aluksi hevosvetoisen tykistöpatisteriston III/KTR9 myötä eli lahteleisten Tirrosen poikien kanssa kohti Äänislinnaa ja joutui ennen asemasotaa vielä Syväriniskalle. Asemasodasta tuli siten Syvärin voimallituksen loholla kolmatta vuotta kestävä puhde, jonka aikana syntyi suurin osa kaikkiaan 306:sta kenttäpostikirjeestä.

Loppusota olikin sitten yhtä lentoa Valkeasaaren tulimyrskyn

ja Viipurinlahden torjuntataistelujen kautta siviiliin - eli Lahteen ja sen kauppaopiston opettajainhuoneeseen.

Einarin kenttäpostikirjeissä Impille avautuu paitsi korsu-perspektiivi myös älykkään kriittinen näkökulma noiden vuosien valtapeliin opettajainhuoneissa sekä myös sotapolkua tallaaavien arvomaailmaan. Eikä sillä Einarin vuonna 1901 valmistetulla kiväärilläkään kai ammuttu kehtään kohti.

Virve (o.s. Jokelainen)
& **Matti Haro**

Onko valokuvia?

Kirjoitamme paraikaa kirjaa tuosta Einarin eli isän ja apen ura- ja sotapolusta, jonka työnimenä on *Lahdenpohjasta Lahteen*. Jos tuosta Lahdenpohjan leipomosta on jokin muukin valokuva tai vaikka mainos, niin otapa yhteyttä puh. 050 - 911 9731.